REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 202. Brașov, Luni-Marțĭ 12 (25) Septemvrie. 1900.

Viclenia hahamului.

Revenim la discursul lui Coloman Tisza, cel ce a creat vechiul sistem liberal evreo-maghiar, dela care derivă tóte miseriile de carĭ sufere astădĭ poporațiunea poliglotă a statului.

In numĕrul premergĕtor al fóiei nóstre am atins numai un moment din amintitul discurs, relativ la cestiunea naționalităților Astădĭ voim sĕ-l privim din tóte laturele.

Este de interes a-ne orienta asupra atitudinei lui Tisza și a partidei sale, care, precum reiese și din declarațiunile dela Oradea ale bĕtrânului haham, nu numai că este decisă, dér se simte destul de tare de a juca un rol preponderant în viitórea mișcare electorală. Ba din cuvintele lui Coloman Tisza transpiră și dorința și speranța, că vechia gardă cu tóte ajutórele ei, va isbuti a acapara érăși puterea în stat.

Bine înțeles, tiszaiștii cu toțĭ ai lor, au de fapt și astădĭ majoritatea în consiliul de miniștri și în partida guvernamentală. Dér totușĭ nu mai guvernéză ei, ci puterea diriguitóre se află în mânile lui Szell, care a ajuns la cârmă în contra vointei clicei lor și încă așa, încât împrejurările i-au silit și-i silesc și adĭ a-i da concursul lor.

Ce va mai fi în viitor, e altă întrebare. Coloman Tisza se ocupă de ea în vorbirea sa declarând în general, că el și partida lui au încredere în Coloman Szell, dér nu nelimitată și necondiționată. Din contră Tisza aștéptă tare, ca Szell încă de aci încolo și mai ales la viitórele alegerĭ dietale sĕ se arate vrednic de încrederea vechei partide liberale; aștéptă sĕ sprijinéscă pe toțĭ aderenții vechiului sistem liberal, care după el ar fi identic cu partida guvernamentală de adĭ. Pentru identitate Tisza a citat faptul, că Szell și a compus cabinetul în cea mai mare parte din membrii guvernului Banffy și că a luat în el numai doi membri noi, carĭ, ca și Szell, au fost subscris la timpul sĕu așa numita lex-Tisza, în contra căreia se ridicase cu atâta furiă tótă oposiția.

Tot pentru a scóte la ivélă acea identitate, Tisza a susținut, că între programul partidei liberale și acela al lui Szell n'a fost nicĭ-odată o deosebire esențială și că, decĭ, și membrii fostei „partide naționale“ (apponyiste) adoptând — cum dicea ei — programul lui Szell, au adoptat tot-odată și programul partidei liberale.

Și totuși în realitate stă lucrul cu totul altfel. Astădĭ va vorbi în Jaszbereny și contele Albert Apponyi, care va rectifica de sigur afirmările lui Coloman Tisza, arătând, cât de mare oposițiă a făcut guvernul trecut propunerilor sale, cum este judicatura Curiei în afacerĭ electorale etc.

Rivalitatea și antagonismul esistă în partida guvernului. Coloman Tisza o scie prea bine. De aceea el bate la tóte ușile de unde póte spera cât de puțin sprijin. Pe banffiștĭ vré sĕ-i menageze susținĕnd, că Banffy s'a sacrificat el pe sine pentru a face posibilă înțelegerea, că prin urmare a fost martir. La acésta unul din organele apponyiste constată, că Banffy n'a vrut sé-șĭ dea dimisiunea până-ce dela Viena nu i-s'a pretins sĕ demisioneze necondiționat și cu orĭ-ce preț. Asemenea a căutat sĕ captiveze bunăvoința lui Szilagyi și a disidenților, și în genere a dat sĕ cunóscă fișpanilor și tuturor funcționarilor aderențĭ ai vechiului sistem, că numai dela vechia gardă tiszaistă își pot aștepta mântuirea.

Numai pe apponyiștĭ și agrarĭ îi are în prepus, ér de cei din partida poporală catolică are o adevĕrată grózĕ. In contra acestora, ale căror tendințe le numesce reacționare, face apel la energia guvernului Szell declarând, că décă acesta ar sprijini nisuințele lor, se vor mai afla bărbațĭ în partida liberală, carĭ vor avé curajul a pune capĕt unor astfel de nisuințe. Până și către partida estremei stânge se adreséză c'un apel, în numele liberalismului, ca sĕ se ridice cu mic cu mare în contra reacționarilor din partida poporală etc.

Cea mai curiósă aparițiune însĕ este, că Coloman Tisza, — cum am arĕtat deja — simte de-odată trebuința a da de scire naționalităților, că el, despre care se scie că a nutrit cu bibironul șovinismul, care era încă în fașă, până-ce a crescut așa de mare sub Banffy; el, creatorul sistemului șovinist, asupritor și prigonitor a tot ce nu e maghiar: nu mai vré sĕ trécă de șovinist.

Multe am audit dela Coloman Tisza, dela acest vulpoiŭ bĕtrân al liberalismului fals și pervers evreo-maghiar, — nimic însĕ, ce l'ar fi caracterisat mai mult ca acésta afirmare, prin care se întrece pe sine însușĭ.

Consiliu comun de miniștri. Din *Viena* se anunță, că alaltaerĭ înainte de amiadĭ s'a ținut la ministeriul afacerilor streine un consiliu comun de miniștri. Au luat parte toțĭ miniștri comunĭ, apoi ministrul căilor ferate austriace și miniștrii ungarĭ Szell, Lukács și Hegedüs. Se dice, că obiectul discusiunilor a fost cestiunea construirei căilor ferate bosniace.

E permis preoțimei sĕ facă politică? Vorbind despre admonițiunea, ce a primit'o archiepiscopul *Stadler* din Serajevo din causa toastului sĕu politic, ce l'a ținut la adunarea preoțéscă din Agram, organul catolic din Viena *„Vaterland“* scrie între altele:

„Preoțimea, amĕsurat principiilor desvoltate aci, *va face politică și de aci înainte*, precum a făcut și până acum *în biserică și afară de biserică, cu graiŭ viu și în scris*, în tot chipul permis și cinstit, și anume întru apĕrarea adevĕrului, dreptății și a celor mai înalte bunurĭ ale omenimei, întru apĕrarea adevĕratului bine al poporului. Preoțimea și la proximele alegerĭ va lucra în acest scop, și de aceea va politisa viu, pentru a ajuta la învingere pe candidații cu sentimente catolice. *Preoțimea nu va permite nimĕnui sĕ i-o interdică acésta*, și în acéstă privință *nu va lăsa sĕ fiă sedusă din partea nimĕnui*“.

Alegerile în Bucovina. Din partea presidiului comitetului esecutiv al partidului poporal național s'a dat următorul comunicat subscris de d-l Dr. Iancu *Flondor*:

„Membrii comitetului esecutiv al partidului poporal național vor fi convocațĭ dilele viitóre la :o consfătuire în *afacerea alegerilor, ce au sĕ se facă pentru camera imperială*. Până atuncĭ însĕ d-nii membrii sunt rugațĭ sĕ vegheze și sĕ prepare terenul.

Vorbirea lui Coloman Tisza.

Scim, că în 20 Septemvrie n. Coloman *Tisza* a ținut la Oradea-mare o vorbire către alegĕtorii sĕi, vorbire, care cu sĕptĕmânĭ înainte era așteptată de tóte cercurile politice maghiare. Dăm aicĭ, în estras, vorbirea acésta.

Tisza declară la început, că vorbesce numai în numele sĕu și pe rĕspunderea proprie.

Trece apoi la *obstrucțiune*, care creașe un precedent periculos, căcĭ deși de data asta Maghiarii s'au liberat de marele pericul, totușĭ la ocasii binevenite pot sĕ se folosésca de obstrucțiune și partide, „ale căror nisuințe sunt direct îndreptate la destrămarea statului maghiar“.

Vorbind despre restabilirea păcii în parlament, se esprimă cu recunoscință des-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(18)

Antropomorfism și antiantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

Mĕduvă se aplică antropomorfic și la vegetale, înțelegêndu-se materia spongiósă, ce se află în interiorul cotorului: mĕduva socului. Mĕduva se mai numesce în graiul de tóte dilele esența unui lucru: mĕduva cestiunei, mĕduva unei cărțĭ etc.

Mĕdular se numesce figurat membrul orĭ-cărui organism, corporațiunĭ etc.: mĕdularĭ ai sfatului domnesc (Bălcescu).

Carne și ***os*** obvin în graiul metaforic al poporului nostru mai ales în adjectivele ***cărnos*** și ***osos:*** rĕdăcină cărnósă, prună cărnósă; lemn osos etc. Sĕ se compare și terminul botanic: osul epurelui (Ononis spinosa și Poterium sanquisorba).

Trup ca antropomorfism indică în graiul metaforic al poporului nostru o sfóră de moșie. Acelașĭ etymon ca și trup, îl are trupină, respective tulpină. ***Tulipină*** séu ***tulichină*** e numele plantei Daphne mezereum (lemn cânesc).

Rânză se numesc mâțișorii, pisiceii (flórea) la diferițĭ arborĭ: rânză de alun, salce, nuc, arin (lat. julus, amentum). De rânză se vorbesce și la pinteni (rotula calcaris), vedĭ Lex. Bud. s. v. ***Rânzișóră*** e piperul lung.

Maț numesce poporul nostru țéva, prin care se conduce apa la pumpă séu mașina hidraulică.

Țîță. De țîță se vorbesce la pușcă (vêrful, pe care se așédă capsa), burloiŭ (un fel de urcior), înțelegêndu-se vêrful, pe care se bea apă. Mai ales însĕ strugurii sunt numițĭ țîțe în urma asemĕnării lor cu țîța femeiéscă: *țîța vacii*, *țîța oii* etc. sunt varietățĭ de strugurĭ.

Mustață. Așa se numesc la plante firele lungĭ și subțirĭ de colórea musteților: mustețile la păpușoiŭ.

Barba indică antropomorfic: *a*) mânerul la vase și alte obiecte, de care poțĭ apuca ca de barbă, așa d. e. la fedeleș. Sĕ se compare ghîcitórea despre fedeleș:

> Urduc-burduc,
> De *barbă* 'l duc,
> De *barbă* 'l aduc.
> (G. D. Theodorescu, Poes. pop. 227).

b) Ca termin botanic indică mai ales la bucate firicelele séu țepele de forma bărbii; așa se dice d. e. *barba spicului*, *grâu cu barbă* (grâu cu țepe), *orz cu barbă séu bărbos* etc. în oposițiune cu orz golaș etc. Sĕ se compare și numirile: *Barba boerului* (Nigella Damascena), *Barba împĕratului* (Viola tricolor), *Barba lui Aron* (Arum) etc.

*

Ca încheiere la antropomorfisme mai relevez următórele momente caracteristice pentru graiul antropomorfic al poporului nostru.

Tendința antropomorfică a poporului nostru merge până acolo, încât chiar părțĭ ale corpului omenesc sunt determinate tot prin organe ale corpului human. Așa e d. e. ***capul*** *óselor* în espresiunea: a sta în capul óselor; ***capul*** *brațului;* ***buricul*** *degetului;* ***umerii*** *obrazului;* ***bărbia*** *urechei* etc. etc.

Tot ca o estindere a tendinței antropomorfiste a poporului de rênd trebue considerat și usul metaforic al diferitelor părțĭ din îmbrăcămintea omenéscă, căcĭ vorba Românului, ce e mai apróp de piele, decât cămașa?

In sensul acesta tot ca antropomorfisme vom considera și espresiunĭ ca: o *căciulie* de usturoiŭ séu de cépă, înțelegêndu-se bulbul celor două plante. Căciulie se numesce și moțul paserilor, numit în unele părțĭ și ***cónciŭ.***

Pălăriă se numesce acoperișul la burețĭ, ér una din cele mai cunoscute florĭ de primăvară este *pălăria cucului.*

Gulerаș se numesc plantele Carpesium cernuum și Cantharellus aurantiacus. Un câne *gulerat* e cânele, ce are o pată în jurul gâtului.

Cojoc se numesce figurat blana la animalele sĕlbatice, mai ales la urs:

> Jócă hora tristă lupii din răstóce,
> Vulpile codane, *urșii cu cojoce.*
> („Érna vine“ de V. Alexandri).

De aicĭ numele de *Cojocea* al ursului. Ursul, care cu înfățișarea sa greóie face impresiunea unui uncheaș bĕtrân și de aceea e numit și *Moș Mărtin*, afară de cojoc mai pórtă, după imaginațiunea poporului român, și *ismene* și *nădragĭ:*

> Ursul cu *ismene*
> Umblă după lemne;
> Ursul cu *nădragĭ*
> Umblă după fragĭ.
> (Cântec de al copiilor).

Cămașe se numesce pelița, ce se produce pe suprafața diferitelor lichide: cămașe la lapte, vin etc. Tot cămașe se

pre br. Banffy, care s'a dat la o parte când a vĕḑut, că persóna lui constitue o piedecă. După tóte acestea a urmat schimbarea în persóna şefului cabinetului, coróna însărcinând pe Col. Szell cu formarea noului cabinet.

Tisza ḑice, că el dela început a fost contra ideii, ca după *fusiune* sĕ se întêmple rĕpăşirĭ din partidul liberal. In declaraţiile sale asupra fusiunei, bĕtrânul „general“ şi-a dat silinţa a arăta, că acésta a fost o victoriă a *vechii* partide liberale.

Vorbesce apoi despre două puncte cardinale ale politicei sale: consolidarea statului şi direcţiunea liberală, pronunţându-se pe larg despre *cestiunea naţionalităţilor*. Partea acésta a discursului o dăm verbal. Étă ce a ḑis Tisza:

Este de datoria mea sĕ vĕ spun acuma, carĭ sunt cele două tese fundamentale ale direcţiunei mele politice. Una din aceste este: sĕ nisuim a consolida pe tóte căile Ungaria ca *stat maghiar unitar*, şi sĕ nisuim tot-odată ca acest stat, care ca stat maghiar trăesce între raporturĭ consolidate, *sĕ fiă recunoscut pretutindenĭ ca atare*, atât înăuntru în patria acésta, cât şi înafară. A doua este, ca afacerile acestui stat, ţinênd totdéuna sémă de desvoltarea istorică şi de împrejurările date, sĕ se desvólte pururea în direcţiune liberală şi nicĭ-odată sĕ nu se permită, *ca reacţiunea* sĕ-şĭ facă victorios drumul sĕu înainte.

Dér, domnii mei, citesc şi aud, că tocmai aceste două puncte sunt, pe carĭ guvernul actual nu le urméză; nu face *politică şovinistă maghiară*, ba chiar şi cercurile le dă naţionalităţilor, şi că reacţiunea se estinde chiar şi în partida liberală.

Décă acusa acésta s'ar estinde numai până acolo, că guvernul nu face politică şovinistă, eu a-şĭ ḑice: adevĕrat, nu face, dér *fórte corect*. Căcĭ ce este politica şovinistă? Ce înţelege lumea întrégă sub politică şovinistă? — Ca în statul acesta, ai cărui cetăţenĭ îşĭ trag originea din mai multe rasse, rassa, care este cea mai tare, care este rassa alcătuitóre de stat, despóie de tóte drepturile pe cetăţenii aparţinĕtorĭ rasselor strĕine, le calcă în picióre drepturile şi *cu forţa vré sĕ-i siléscă a-se contopi în rassa proprie*. Acésta este cu ce adversarii noştri ne-au învinuit tot-déuna înăuntru şi înafară, pot ḑice ne au calumniat. Căcĭ sĕ privim lucrul până'n fine: fost'a vr'odată cas, ca guvernul maghiar sĕ facă politică maghiară şovinistă? In 1848 un guvern a împărţit drepturi tuturor cetăţenilor fără deosebire de rassă; ér dela 67 încóce nu numai legile dela 1848 şi spiritul de care sunt străbătute, dér şi legile positive mai nouĕ au făcut hotărît imposibil, ca un guvern, décă nu voesce chiar sĕ vateme legea, sĕ facă politică şovinistă. Intreb: décă cerem politică şovinistă, *numai guvernul actual este care, n'o face?* Fost'au alte guverne, carĭ au făcut'o? Ce însémnă acésta? Mai întâiŭ nu corespunde realităţii, fiind-că guvernele nefăcênd politică şovinistă, n'au călcat legea; al doilea, décă credeţĭ acésta, *mânaţĭ apa pe móra inimicilor noştri*.

Ce privesce imputarea, că cercurile electorale au fost date naţionalităţilor, eu am căutat după dovedĭ, dér nu le am aflat. Aşa fiind, pun cu atât mai puţin preţ pe afirmarea acésta, deóre-ce mereu şi direct se vorbesce în tonul personalităţii.

Dér se ḑice, că guvernul *a deschis naţionalităţilor nemaghiare porţile parlamentului.* Vĕ întreb însĕ, care guvern le-a închis? Imprejurarea, că naţionalităţile sĕ păşescă pe terenul pasivităţii séu activităţii, a atêrnat dela ele, şi repet, că a face însĕ sĕ crédă, că a fost guvern, care lĭ-a închis pórta dinaintea nasului, este érăşĭ o aserţiune, care *pune în mâna adversarilor arma în contra nóstră*. Dér se ḑice, că vor întra mulţĭ deputaţĭ nemaghiarĭ şi se vor constitui partide deosebite de naţionalitate în cameră.

D-lor, décă într'adevĕr *deputaţii naţionalităţilor*, carĭ ar întra eventual în cameră, în loc de a-se alătura unii la o partidă alţii la altă partidă şi s'ar contopi ast-fel în ele, *ar voi sĕ înfiinţeze cluburĭ şi partide separate*, acésta a-şĭ recunósce-o şi eu, nu tocmai ca un pericul, dér *ca o recădere*. Binevoiţĭ a privi puţin în trecut: ast-fel de partide şi cluburĭ au esistat anĭ de-arêndul în parlament. Au încetat, dér sĕ vedem când au încetat? atuncĭ, când de-oparte unindu-se şi formându-se o puternică partida liberală; ér de altă parte cestiunile financiare venind la ordinea resolvării: naţionalităţile ultraiste au pierdut aceea în ce sperau, că statul maghiar se clatină deja şi că se va clătina şi mai mult.

Atuncĭ s'a întêmplat, că *partidele acestea au încetat dela sine* şi peste tot elementele mai calme din sînul naţionalităţilor, aceia, carĭ au rĕmas credincioşĭ rassei lor, dér şĭ-au înţeles şi datorinţele faţă de statul maghiar, au luat tot mai mult în mâna lor conducerea, şi cestiunea naţionalităţilor a început încet sĕ viuă în alvia legală.

Dér când s'au reînoit aceste cestiunĭ? Atuncĭ, când în decursul luptelor de partid, declarate între noi, ultraiştii au început sĕ spereze érăşĭ, că o crisă va isbucni în statul maghiar. Acéstă agitaţiune mai nouă a ultraiştilor nu e de astădĭ, nicĭ de când este guvernul actual. Vestitul Memorand, vestitul congres al naţionalităţilor, nu s'au făcut sub acest guvern. Adevĕrat, că guvernul de atunci a făcut sĕ se simtă mai mult séu mai puţin puterea statului maghiar, dér sunt convins, domnilor, că *şi guvernul de faţă ar face tot aşa.*

Ce trebue aşa-dér d-lor sĕ facem, ca *cestiunea naţionalităţilor, ca influinţa ultraiştilor sĕ fiă din nou respinse?* Inainte de tóte trebue sĕ fim în clar cu aceea: *la ce avem noi drept şi datoriă*, pe basa legii şi a desvoltării nóstre istorice şi în ce constă aceea, cu *ce ne datoresc* nouĕ naţionalităţile? *Noi avem drept a pretinde dela fiă-care cetăţén al patriei, aparţină el orĭ-cărei rasse, sĕ fiă credincios fiu al statului maghiar unitar*, sĕ-şĭ împlinéscă datoria faţă de acesta, sĕ nisuéscă a-i promova bunăstarea; pe cei ce fac acésta sĕ ne silim a-i apropia de noi şi pe cale socială, şi dimpotrivă avem datoria, ca faţa cu aceia, carĭ refusă împlinirea acestui obligament, *sĕ păşim cu rigórea nemilósă a legii.*

Acésta este calea, ce cred, că au urmat'o cel puţin majoritatea guvernelor maghiare; şi sunt convins, că *o va urma şi guvernul actual.* Unul vorbesce, mai aspru altul mai domol, dér este o datoriă pentru fiă-care a împlini ceea-ce pretinde patria.

Ce privesce învinuirea, că guvernul a vêndut cercurĭ electorale, nu pot sĕ ḑic decât, că până-ce nu mi-se vor da dovedĭ, acusa acésta nu-mĭ va clătina încrederea, ba adaug, că este o procedere necorectă a ridica astfel de învinuirĭ, fără a puté aduce dovedĭ suficiente şi desăvîrşite.

(Va urma.)

---

numesce frunḑişul, în care e învĕlită aluna, precum si fóia de dedesubt la o cólă de hartie.

Brâu încă obvine metaforic în graiul poporului nostru. Aşa se vorbesce de brâu la pereţĭ séu la o colónă. Brâu de lumină e o dungă de lumină; *brâul Cosânzenii* se numesce în mitologia poporală română curcubeul.

Papucul, condurul séu ***călţunul Dómnei*** se numesce planta Cypripedium calceolus.

Mânecă se întrebuinţéză figurat întocmai ca şi mână în sens de cétă: două *mânecĭ* de muşchetarĭ (Bălcescu).

Pólă (din paleoslav. pola: dimidium, margo, sinus) se aplică antropomorfic mai ales în frasa: la pólele munţilor, dealului etc. Póla Sântei Mării séu póla Maichii Precestii se numesce mătricea (Pyretrum Partenium).

Cercelușĭ se numesc mărgăritărelele (Convallaria maialis); ***salbă móle*** e lemnul cânelui (Evonymus), ér *salba dracului* se numesce în limbagiul familiar nepotul etc.

(Va urma.) NICOLAE SULICĂ.

Conflictul României cu Bulgaria.

Ḑiarul „*Koelnische Zeitung*“ publică o nouĕ **convorbire cu d. Carp.**

Intrebat asupra conflictului, d. Carp a rĕspuns, că guvernul român are altă atitudine decât pressa românéscă. Bulgaria urmăresce scopurĭ nedorite de România, dér totuşĭ discuţiile dintre ambele state n'aveau loc, décă ramificaţiile mişcărei bulgărescĭ, de demult pregătite, nu ameninţau ordinea şi siguranţa personală a României.

Noi urmărim criminaliĭ prinşi, ér resultatele instrucţiei, întru cât am descoperit complotul primejdios păcei balcanice urzit la Sofia, le-am comunicat puterilor interesate la menţinerea păcei. Asemenea am dat Bulgariei ocasia sĕ urmăréscă pe vinovaţiĭ aflătorĭ pe teritoriul sĕu.

Ast-fel România şi-a îndeplinit datoria şi respinge insinuarea, că provócă şi caută conflictul.

Décă Bulgaria are pofte rĕsboinice, România n'are motiv s'o imiteze. România nu mobiliséză nicĭ un soldat, aşteptând liniştită desvoltarea lucrurilor.

Intru cât instrucţia a dovedit — ḑise d. Carp — că comitetul primejduiesce pacea, s'a lăsat puterilor sarcina demersurilor viitóre. Cât pentru propriul teritoriu, România va sci sĕ asigure ordinea şi siguranţa. Atitudinea Bulgariei faţă de comitetul macedo-bulgar, nu va produce conflict; *décă însĕ criminalii din Sofia vor rĕmâné nepedepsiţĭ, România va espulsa pe toţĭ Bulgariĭ fără paşaport, ér cei cu paşaport vor fi supraveghiaţĭ poliţienesce*“.

Se ḑice, că acésta declaraţiă a d-lui Carp făcută către redactorul ḑiarului „Köln. Ztg.“ a produs multă sensaţiă şi sânge rĕu în Sofia.

*

„*Neue Freie Prese*“ ḑice, că prima victimă a conflictului româno-bulgar este Nacevicĭ, care e cea mai marcantă personalitate politică din Bulgaria. Nacevicĭ a căḑut, fiind-că susţinea resolvarea pacînică a conflictului, combătênd trăgănarea.

Ivancioff refusând sĕ pedepséscă pe asasiniĭ lui Mihăileanu, Nacevicĭ a demisionat.

Acésta dovedesce, că comitetul macedonean e o putere, căreia guvernul nu-i póte resista. Comitetul macedonean a rĕsturnat şi a asasinat pe Stambuloff, a rĕsturnat pe Stoiloff, care a voit sĕ combată atot-puternicia comitetului.

Contrar afirmaţiunilor bulgărescĭ, termină „Neue Freie Prese“: Turcia privesce îngrijată spre Sofia, unde domnesce hotărît comitetul macedonean. Acesta nu este element de ordine şi pace, totuşĭ înţelegerea austro-rusă garantéză pacea în Balcanĭ.

*

Dela sosirea prinţului Ferdinand la Sofia, ardórea belicósă a Bulgarilor s'a micşorat.

Se crede, că în curênd cabinetul bulgar va demisiona (?)

„*Pester Lloyd*“ publică o corespondenţă din Sofia, prin care confirmă *demonstraţiile militare bulgărescĭ.*

Ḑilele acestea, ministerul de rĕsboiŭ a alarmat garnisóna din Sofia, puind sĕ se tragă salve de tunurĭ şi de puscĭ. Populaţia a fost apoi adunată prin sunare de trîmbiţe. Acésta a produs o mare surescitare în poporaţiune.

*

„*Frankfurter Zeitung*“, ocupându-se de conflict, crede, că o soluţiune ar trebui sĕ intervie mai repede, căcĭ scirile alarmante, ce sosesc mereu, dăunéză creditul României.

Ḑiarul parisian „*Le Siécle*“ crede, că conflictul româno-bulgar e terminat şi îşĭ baséză credinţa pe următórea informaţiune:

„In sferele diplomatice se asigură, că puterile ar fi făcut la Bucurescĭ şi Sofia observaţiunĭ, aprópe somaţiunĭ, ce trebue ascultate. In urma acestora Bucurescii a devenit iute conciliant, ér Sofia va avisa comitetul macedo-bulgar a fi mai prudent. Nu va trece mult şi vom asista la îmbrăţişărĭ“.

*

Bulgarii încep sĕ mai slăbéscă cu furia, ce pare a-i fi cuprins de când cu descoperirea comploturilor în contra României. In ultimul sĕu numĕr organul d-lor Tonceff şi Radoslafoff „*Narodni Prava*“ publică un articol fórte conciliant şi fórte calm. In acest articol se ḑice, că e speranţă de a-se vedé aplanat în scurt timp diferendul româno-bulgar.

*

„*Apĕr Naţ.*“ află, că începênd a se pune în aplicare legea dijmelor, în districtele Silistra şi Varna populaţiunea rurală s'a rĕsculat din nou. Trupele dela graniţă au fost trimise în localităţile rĕsculate pentru restabilirea ordinei.

In Rusciuc s'au făcut numĕróse şi însemnate arestărĭ. S'au descoperit documente doveditóre, că oposiţia a organisat revoluţia în contra guvernului pe tema legei dijmelor.

*

Étă carĭ se ḑice a fi forţele armate bulgare concentrate la graniţă:

In satul Vladomir sunt 1200 de ómenĭ, jumătate bulgarĭ armaţĭ şi restul turcĭ fără arme, deóre-ce autorităţile bulgare n'au încredere în aceştia din urmă.

In satul Calipetru sunt 2300 de ómenĭ, carĭ stau în cartirurĭ. Acolo sunt multe fortificaţii făcute de curênd.

In casa unui bogat proprietar din localitate se află 20 de tunurĭ.

Acum la Medgidie-Tabia sunt 16 tunurĭ aşeḑate în baterie, cu 60 de soldaţĭ bulgarĭ, carĭ le păzesc.

In Silistra sunt 2500 de soldaţĭ, grosul trupelor fiind transportat airea.

In satul Akadanlar sunt 400 de călĕreţĭ, repartisaţĭ prin casele locuitorilor şi 300 de voluntarĭ revoluţionarĭ armaţĭ tot ca şi soldaţiĭ. Aceştia au venit de acum două sĕptămânĭ.

In satul Curapunar sunt 300 călĕreţĭ, ér în Varna şi Pasargic sunt trupe numĕróse.

Acestea sunt forţele bulgarilor la frontieră. Posiţia trupelor se schimbă ḑilnic.

Soldaţii bulgarĭ sunt în mare miseriă. O pâne e împărţită la patru soldaţĭ.

*

Se anunţă, că primarii satelor bulgărescĭ din Dobrogea, Almalay, Esechioi, Dobromir, Enişenlia, Asarlac, şi Lipniţa au fost înlocuiţĭ prin Românĭ, foşti militarĭ gradaţĭ. Aceştia au depus jurămêntul în Ostrov.

SCIRILE ḐILEI.

11 (24) Septemvrie.

Metropolitul Meţianu la Braşov. I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Meţianu* va sosi Sâmbătă, 29 Septemvrie n., cu trenul de 2 óre şi 10 min. după amiaḑĭ la Braşov. Duminecă, 30 Sep. n., I. P. S. Sa va pontifica serviciul divin în biserica Sf. Nicolae (Scheiŭ) şi va sĕvêrşi stropirea cu apă şi binecuvêntarea acestei bisericĭ, care a fost renovată pe dinăuntru.

Aflarea unui bust al împĕratului Traian. Cu ocasia săpăturilor pentru construirea noului mare pod la Niş, lucrătorii au găsit la o adêncime de 6 metri capul unei statue de bronz, pe care se mai aflau urme de poleială. In acelaşĭ loc s'au mai găsit un ac de aur cu un lanţ şi o stea împodobită cu pietre preţióse. Capul de bronz a fost transportat imediat la muzeul naţional din Belgrad, unde profesorul de archeologie Dr. Vitcovicĭ l'a recunoscut ca fiind al împĕratului Traian. Asemenea şi celelalte obiecte aflate împreună cu capul de statuă aparţin tot epocei împĕratului roman.

Ţesĕtoriă naţională în România. Se tratéză la ministerul român al comerciului, industriei şi domeniilor de a se construi un stabiliment de ţesăturĭ naţionale sub auspiciile acelui minister.

Fundaţiunea Hormuzachi. Ḑilele trecute — scrie „Deşteptarea“ — a fost întărit actul prin care vechea familiă boerésca a vrednicilor Hormuzăchenĭ dăruesce „Societăţii pentru cultura şi literatura română din Bucovina“ suma de *21,961 coróne 71 banĭ* cu scopul apriat ca din procentele acestui frumos capital sĕ se creeze patru stipendii de câte 200 coróne pentru întreţinerea a patru şcolarĭ românĭ în internatul de băeţĭ din Cernăuţĭ. Când capitalul va aduce procente mai marĭ, va spori şi numĕrul stipendiilor de câte 200 coróne. Stipendiile se vor da tot-déuna de cel mai în vêrstă membru al familiei Hormuzachi, şi anume acelor şcolarĭ, carĭ vor fi recomandaţĭ pentru sprijinire din partea comitetului societăţei pentru cultură. Scolarii vor primi stipendiile acestea cât timp vor petrece în internatul de băeţĭ românĭ din Cernăuţĭ şi vor învĕţa bine. Formarea acestei fundaţiunĭ îşĭ are începutul din anul 1858, când Starostele Michail Stefanovicĭ din România a lăsat prin testament suma de 100 galbenĭ, meniţĭ spre acelaşĭ scop. De atuncĭ şi până acuma banii aceştia au fost administraţĭ de comitetul ţĕrii cu menirea de a trece la fundaţiunea Hormuzachi. In anul din urmă a contribuit membrii familiei acesteia suma de 4000 coróne şi astfel fundaţiunea s'a urcat la frumósa sumă de 21961 cor. 71 b.

Congregaţia comitatului Braşov. La 1 Octomvrie n. 9 óre a. m. se va ţiné în casa Sfatului din loc adunarea generală de tómnă a representanţei comitatului Braşov. Comitetul permanent va ţiné şedinţă în 29 Septemvrie.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ în Bucovina şî-a ţinut Dumineeă în 16 Septemvrie adunarea sa generală ordinară pe anul ce trece. Din raport se vede, că averea societăţii constă din 580 fl. 81 cr. Din banii aceştia hotăresce adunarea generală, în deplină consimţire cu propunerea comitetului, să se dea suma de 500 fl. (1000 corône) societăţei pentru cultura română cu menirea apriată, ca aceştî banî se fiă întrebuinţaţî pentru ridicarea unei scene teatrale în sala palatului naţional.

„Moţul demonstrant“. Sub titlul acesta comunică şi fiţuica guvernamentală maghiară din loc casul de revoltătóre prigonire a colorilor roşu-galben-vênĕt, despre care am relatat în numĕrul nostru precedent. Il comunică însĕ cu totul fals, luând partea poliţistului şi dicênd despre bietul Românaş, că „a făcut demonstraţiă“ cu numitele colorî. Dér nu este aşa. Faptul s'a petrecut, precum ni-s'a raportat nouă. Fiţuica locală, care-şî primesce informaţiunile dela „isvor“, dice, că tînĕrul din vorbă se numesce Ioan *Grenada* (?) şi e de loc din Ţînţarî. Domnii dela poliţiă l'au pedepsit cu 10 cor. amendă, pe carî tînĕrul neavênd sĕ le scótă îndată din buzunar, pedépsa în banî 'i-s'a prefăcut în *două dile închisóre*. Minunat sistem de terorisare. Daţî numai înainte, d-lor, şi veţî eşi la — ridicul!

Batalionul 3 al regim. 50 de infanteriă a sosit sĕptĕmâna trecută, Joi, din Bosnia, unde a petrecut 3 anî. La gară îi eşi spre întêmpinare corpul oficerilor din loc în frunte cu colonelul *Rieger*, care a adresat batalionului câte-va cuvinte de salutare. In numele batalionului a rĕspuns comandantul sĕu d-l sub-colonel *Jacobicî*, mulţumind pentru căldurósa primire. După acésta batalionul în sunetul musicei a întrat în oraş, mergênd la casarma din uliţa négră.

Tratarea pelagrei. D-l Dr. Arghir Babeş a tratat la spitalul Tecucî-Kalinderu din Teleorman mai multe casurî de pelagră cu hapurî de carne crudă. Tratamentul a reuşit admirabil şi s'au operat numĕróse vindecărî. In casul când succesul se va menţine, se va fi descoperit astfel un leac sigur pentru unul din cele mai teribile flagele, care bântue populaţia rurală. Tratamentul cu carne crudă se esperimentéză actualmente în străinătate şi contra tuberculosei.

Crisă de cărbunî în Germania. Societatea industriaşilor din Thuringia a adresat o petiţiune guvernului imperiului pentru a obţiné mĕsurî în favórea importaţiunei cărbunilor de pétră. Raritatea cărbunilor devine o adevĕrată calamitate şi causéză marî temerî în lumea industrială. La o mare întrunire din Dantzig, la care peste 200 de asociaţiunî economice erau representate, adunarea a votat o resoluţiune cerênd ministerului de a ridica interdicerea, ce apasă asupra importului cărbunilor. Se cere ca întroducere cărbunilor englesî sĕ beneficieze de un tarif de favóre şi ca minele Statului sĕ fiă oprite de a procura cărbunî comisionarilor, impunêndu-le de a reserva produsurile lor numai asociaţiunilor economice.

Triumful biciclistului român C. Cantili. Cu tótă vremea rea şi diferitele accidente din ultimul timp, biciclistul român C. *Cantili*, precum resultă dintr'o scrisóre specială din Paris, a sosit acolo, Dumineca la órele 2 p. m., adecă în 10 dile şi 6 óre. D. Cantili a fost întêmpinat la Nancy de un numĕr de peste 30 biciliştî veniţî anume din Paris. In tot cursul drumului i-s'au făcut entusiaste ovaţiunî. La Paris, la pórta Vincennes, a fost viu sĕrbătorit, condus cu aclamaţiunî până pe piaţa Hotelului de Ville, în strigăte de: *„trăéscă România!“* „trăéscă biciclistul român Cantili!“ In urmă Cantili a luat parte la un banchet ce se preparase în vederea sosirei sale. S'a decis, sĕ i-se decérnă o medaliă. Cantili a bătut în adevĕr, tóte recordurile lumei. De notat e, că distanţa dela Nancy la Paris, de peste 300 chilometri, Cantili a percurs'o într'o di, fiind antrenat de un motor al Casei „Gladiator“.

Câţî au visitat esposiţia din Paris? Direcţiunea esposiţiei universale din Paris într'o statistică arată numĕrul visitatorilor începênd dela 15 Aprilie şi până la 15 Septemvrie. După datele statisticei în acest interval au visitat esposiţia 33,998,533 persóne, dintre carî cam 9 milióne au avut bilete gratuite. La ultima esposiţiă universală din Paris în 1889 în general au fost 32,350,297 de visitatorî.

Spre érnă. In părţile nordice ale Italiei, Alpii, deja de câte-va dile sunt acoperiţî cu o pătură grósă de zăpadă. Acésta este causa, că în ţinuturile din regiunea munţilor atmosfera s'a rĕcit aşa de mult ceea-ce se observă cu deosebire în Elveţia. Este bătĕtor la ochî, că anul acesta paserile cĕlĕtóre au plecat spre Africa mai curênd ca de altă-dată. Acésta se dice, e un semn, că érna viitóre va începe mai curênd şi va fi mai grea.

Studenţii universităţii din Budapesta, împărţiţî după studiile, ce urméză, se claséză astfel: 87 clericî, 2931 juriştî, 435 medicî, 520 la filosofiă şi 90 la farmaciă. Numĕrul total al studenţilor înscrişî e aprópie de 5000.

Logodnă. D-l *Dr. Victor Onişor* domiciliat în Bistriţa şi d-ra *Miţi Victoria Cheresteş* din Deeş îşî anunţă logodna cu data de 20 Sept. n. c.

Pierderile Englesilor în rĕsboiul sud-african. După datele oficióse ale ministeriului de rĕsboiŭ engles pierderile ce le-a avut Anglia dela începutul rĕsboiului cu Burii şi până în 8 Septemvrie n. au fost următórele: Au cădut în lupte: 283 ofiţerî şi 2683 soldaţî; au murit în urma rănilor: 85 ofiţerî, 779 soldaţî; au dispărut şi au fost făcuţî prisonierî (afară de cei liberaţî, séu carî au murit în închisorî): 40 ofiţerî, 945 soldaţî; au cădut în prinsóre şi au murit acolo: 3 ofiţerî şi 86 soldaţî; au murit în urma bólelor: 149 ofiţerî şi 5472 soldaţî; casurî nenorocóse mortale: 3 ofiţerî şi 101 soldaţî; au fost trimişî ca invalidî în Anglia: 1210 ofiţerî şi 27,937 soldaţî. Perderea totală, afară de bolnavii şi răniţii din spitalele britice, este aşadér de *39,785* persóne. In tot rĕsboiul au fost răniţî de glónţele Burilor 1064 ofiţerî şi 12,785 soldaţî de rênd.

Erupţiunea Vesuvului. Din Roma se anunţă, că erupţiunea Vesuvului sĕ intentesce pe di ce trece, deşi cu încetul. Craterul inferior e cu totul acoperit de fum şi s'au produs numĕróse explosiunî. Câţî-va bolovanî au fost asvîrliţî până în apropierea gării funicularului.

Robî militarî sinucigaşî. Mare sensaţiă a produs la Arad înveninarea a doi robî militarî, ce s'a întêmplat în 21 Sept. n. Unul, fiiu de locotenent-colonel, îşî făcea închisórea de cincî anî de garnisónă, ér celalalt avea sĕ robéscă timp de 18 anî. In partea nord-ostică a cetăţii dela Arad se află arestul militar c. şi r., în care de obiceiŭ se află câte 80—100 robî. In unghiul din drépta al temniţei se află spitalul, unde sub lăcate grele stau culcaţî robî militarî. In odăiţa pentru bolnavî, în care se aflau sinucigaşii, de carî vorbim, se afla scriniul de medicină al medicului de regiment împreună cu tóte amĕnuntele ţinĕtóre de el, între carî nu lipsiau nicî diferitele soiurî de veninurî. Acest scriniu isbutiră cei doi robî a-l sparge într'un moment, când nu erau controlaţî şi luară o sticluţă cu otravă. Bênd din sticlă, otrava şî-a produs efectul, căcî între strigăte înspăimântătóre şi horcăiturî cădură jos. Deschidêndu-se uşa, unul fù aflat tăvălindu-se pe jos fără consciinţă de sine, ér celalalt dise gemênd: „Mai bine sĕ murim, decât sĕ ne 'mplinim temniţa“. Incă nu scim, décă au murit, speranţă de viéţă însĕ cu greu póte fi.

Din Blaşiŭ ni-se scrie, că *Societatea de lectură* a tinerimei gimnasiale de acolo s'a constituit în 15 Sept. n. pentru anul şcol. 1900—1901 astfel: Preşedinte: Nic. Ciura stud. cl. VIII; secretar: Petru Suciu stud. cl. VIII; bibliotecar: Emiliu Pop stud. cl. VIII; notar: Quintiliu A. Viciu stud. cl VII; controlor: Ios. Bogdan stud. cl VIII; v.-bibliotecar: G. Grec stud. cl. VII; cassar: Simeon Dragomir stud. cl. VII. In comisiunea pentru censurarea operatelor au fost aleşî: Nic. Marcu stud. cl. VIII, Rom. Muntean stud. cl. VIII, Vas. L. Pop stud. cl. VIII, Petru Comes stud. cl. VII, Vas. Debu stud. cl. VII şi Eugeniu Sânpetrean stud. cl. VII.

Krüger şi Papa. Din Roma se telegraféză următórele: Când Krüger s'a refugiat din Transvaal şi a ajuns la graniţa portugesă, primul lucru i-a fost, sĕ trimită o telegramă de mulţămită Papei pentru bunăvoinţa arătată faţă de causa Burilor. Telegrama lui Krüger din cuvênt în cuvênt este următórea: „Dumnedeu aşa a voit, ca ei sĕ învingă naţiunea nóstră. Cu tóte acestea Burii nu se simt învinşî şi nu şî-au perdut curagiul lor. Acea însufleţire patriotică pe care fiiî mei au arătat'o în atâtea lupte, nicî când nu va scădé. Eu mĕ retrag acum de pe câmpul de luptă, deórece sunt bĕtrân şi bolnav; dér mĕ încred în îndurarea lui Dumnedeu şi *în mânile lui depun sórtea poporului meu.* Permite-mî sfinte părinte, ca sĕ-mî esprim mulţămirile mele pentru simpatiile, ce le-aţî dovedit întot-déuna faţă de causa nóstră. Sunt sigur, că Prea sfinţia Vóstră împreună cu noi se rógă pentru victoria sermanului popor bur“.

Lupta unui taur cu o locomotivă. Un cas estraordinar s'a petrecut dilele acestea lângă Mannheim, aprópe de gară, pe linia ferată. Un taur, pe care, îl conducea tocmai la abator, s'a liberat şi furios s'a aruncat asupra unei locomotive ce ducea un tren de marfă. Ciocnirea taurului cu locomotiva atât a fost de puternică, încât taurul numai decât a rĕmes mort pe linia ferată. Acésta a simţit'o însĕ şi trenul, deórece locomotiva dimpreună cu trei vagóne următóre au deraiat.

Secretar ministerial sinucis. Andor Barczy de Barczafalva ajunsese în ministeriul unguresc ca secretar, era cu stare bunişóră şi se spera că va 'ajunge la un viitor frumos. Nu s'a întêmplat însĕ aşa. Vinerea trecută el fù aflat diminéţa spêndurat cu un ştréng legat de uşa odăei sale. Se dice, că era de 39 anî.

Incurcăturile în China.

După scirile din urmă în China se dau lupte marî. Numĕrul Boxerilor s'a sporit érăşî la proporţia în care se aflau pe timpul când aliaţii plecaseră din Tien-Cin spre Peking.

Nu departe de capitala chinesă se află şi acum oraşe şi forturî, carî sunt ocupate şi apĕrate de rĕsculaţî, sprijiniţî de către armata regulată, care nu vré sĕ asculte ordinele împĕratului, de a-se lupta împotriva Boxerilor. Câţî-va chilometri dela Taku, pe ţĕrmul mării, e situat oraşul *Pejtang* cu multe forturî, pe carî Boxerii le-au ocupat de mult. O armată internaţională, mai ales Ruşî, a încercat odată sĕ ocupe Pejtang, dér a fost respinsă. La 20 Septemvrie o trupă formată din soldaţî germanî, ruşî, francesî şi austriacî a îndreptat un atac contra Peitangului reuşind sĕ-l ocupe după o luptă înverşunată în care aliaţii au perdut 120 ómenî.

*

Nu numai în provinciile nordice, dér şi la sud pericolul cresce dilnic. O scrisóre sosită din provincia Canton la Zürich spune, că strĕinii privesc cu gróză la cele ce se întêmplă în viitor. Chinesii adună oştirî marî şi diua nóptea fac eserciţii. Strĕinii din Canton sunt prinşî ca într'o cuşcă şi de vor vré Chinesii nicî un European nu va mai rĕmâné viu. Speranţa lor este în Waldersee, dela care se aşteptă sĕ ocupe fortificaţiile chinese şi sĕ libereze rîul.

*

Intr'aceea vine scirea, că Germanii au prins lângă Cingtang 150 Chinesî, pe carî i-au pus în rênd şi *i-au împuşcat*, ca sĕ se împlinéscă vorba împĕratului german: „Graţiă sĕ nu daţî nimĕnui“.

Incât privesce atitudinea puterilor faţă cu propunerea Germaniei, nimic positiv nu se scie până acum. S'a dis, că Italia, Francia şi Austro-Ungaria ar fi aprobând propunerea germană, ca adecă puterile sĕ nu stea de vorbă cu China, până când nu vor fi esecutaţî corifeii mişcărilor Boxerilor. Oficial însĕ nu se confirmă acésta. Din *Washington* se telegraféză însĕ, că Statele-Unite ar fi respins propunerea germană.

Călĕtoria lui Krüger şi pressa englesă.

Colonelul Baden-Powel nu-şî mai póte ţiné promisiunea dată reginei Victoria de a-i aduce cilindrul lui Krüger şi bravul şef al Burilor nu va mai servi de obiect al triumfului proiectat în Regent-Street. In schimb îşî rĕsbună pressa englesă prin fel de fel de injurii la adresa lui Krüger.

Dér esistă şi vocî în Anglia, care condamnă o astfel de purtare josnică şi miserabilă a pressei. Aşa, de esemplu, scrie moderatul diar „Sunday Special“: „El a fost cel mai hotărît dintre adversarii noştri şi fără el burgherii ar fi capitulat probabil cu multe lunî mai înainte. Câţî-va din confraţii noştri vorbesc de el ca de un laş, fiind-că a plecat pe când ceilalţî încă luptă. Acéstă insultă nu e justificată...“

„Un bărbat care de 60 de anî a fost notoriu pentru curagiul sĕu personal, cel ce conjura pe Joubert sĕ nu se retragă dela Ladysmith, cel ce a făcut sĕ se opréscă Burii fugarî la Poplar-Growe, cel ce putea sĕ-şî bată joc de pilulele reginei, „când o bombă făcù esplosie“ aprópe de locul unde stetea, pe când toţî cei ce erau pe lângă el fugiră, cel ce-şî scóse pălăria, când sosiră primii prisonierî la Pretoria şi admonia pe cetăţenii sĕi sĕ fie moderaţî în bucuria lor, cel ce, cădênd Pretoria, a preferit reşedinţă în districtele de frigurî ale lui Weldt, decât sĕ părăséscă lupta, un atare bărbat nu devine laş peste nópte“.

„Şi tot aşa de puţin probabil, ceea ce se dice de el, că el ar fi un hoţ murdar şi că ar fi luat în fuga sa multe milióne de banî publicî pentru a-le întrebuinţa pentru sine. Domnul Krüger e om cu o viaţă de tot simplă şi iubesce banii. El ar sta póte mai sus în opinia publică, décă ar fi rĕmas mai sĕrac. Dér fără îndoială e o mare diferenţă décă un om a fugit cu banii publicî, séu décă el a devenit asemenea avut cu încetul, într'un timp, când alţî ómenî, carî au început fără nicî o lăscaie şi au devenit milionarî în timpul cel mai scurt posibil. De aceea e mai cuviincios şi mai potrivit ca, cât timp contrarul nu va fi absolut probat, sĕ admitem, că Krüger n'a părăsit Transvaalul din simplă frică, şi că el în casul, décă în adevĕr are asupra sa banî publicî, voesce sĕ-i întrebuinţeze pentru promovarea causei naţionale“.

NECROLOG. D-l preot din Tărlungenî, Dimitrie Manole, a pierdut pe micul sĕu fiiu *Mircea*, care a rĕposat în 11 Septemvrie v. c. de $6^1/_2$ anî. Fiă-i părinţii mângăiaţî!

DIVERSE.

Nenorocire în menageriă. In Zolyom-Radvány, menageria lui Ioan Ollott, făcea producţii înaintea publicului. Imblânditorul se producea dilnic cu dihaniile. Intr'o di însĕ intrând în căsulia urşilor spre a face cu ei producţiunile obicînuite, fierele sĕlbatice s'au repedit asupra lui şi l'au sfăşiat în bucăţî! Pazitorii vĕdênd primejdia, au alergat sĕ scape pe nenorocitul, au puşcat în urşî, dintre carî unul a cădut mort, ér ceilalţî s'au retras, dér era prea târdiu. Imblânditorul era sfăşiat mort. Publicul s'a depărtat încremenit de fiorósa vedenie.

Un porumbel extra-ordinar. Spun gazetele franţuzescî, că este acum în Belgia un porumbel cu adevĕrat extraordinar In fie-care di la óra 9 diminéţa vine în gara oraşului Liège şi când plécă trenul, plécă şi el şi sbóră până la o staţiune depărtată, fără sĕ se opréscă nicăerî. Face astfel 26 de chlm. într'un ceas. Ajuns acolo, se odihnesce puţin pentru a pornì înapoi şi a face a doua di acelaşî drum.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maier.

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

Scrierĭ istorice.

Memorii din 1849—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

„Povestea unei corône de oţel", *G. Coşbuc.* In istoria acésta ni-se arată oglinda viuă a faptelor mărețe, prin carĭ a trecut România pănă a ajuns la independenţă. Scenele ce se descriu din râsboiul pentru neatârnare, sunt la culme mişcătóre şi însufleţitóre. Cartea e provĕdută cu numĕróse portrete şi ilustraţiunĭ. Preţ. 75 cr. (cu posta 80 cr.)

„Rĕsboiul pentru neatêrnare, de *George Coşbuc"*, o carte nu numai cât se póte de interesantă, bine scrisă şi atrăgĕtóre, dér tot-odată şi cea mai eftină între cărţile românescĭ, apărute până acum. Un esemplar în format mare 8^0 de *283 pagine* numai 50 cr. (porto 55 cr.).

Istoria lumii, „tălmăcită de preotul *Constantin Morariu* din cartea nemţéscă a D-rului Th. B. Weltar. Partea I şi II, fiă-carei parte câte cu 50 cr. (cu porto 55 cr.

Zarandul şi munţii apusenĭ ai Transilvaniei, descriere de *Silvestru Moldovan.* Cu 9 ilustraţiunĭ şi o schiţă. E o carte tot atât de preţiósă şi rară în felul sĕu, ca şi cea dintâiŭ. Recomandăm şi acéstă carte pentru bibliotecile poporale, cum şi pentru toţĭ Românii, carĭ vor sĕ-şĭ cunóscă ţéra şi némul lor. Preţul 1 fl. (cu posta 1 fl. 5 cr).

„Ţéra nóstră". Descrierea părţilor Ardealului dela Mureş spre miadă-di şi valea Murĕşului, de *Silvestru Moldovan*, — e o scriere unică în felul sĕu, atât de călduros apreţiată de întréga diaristică română. Cu deosebire din bibliotecile poporale ea n'ar trebui sĕ lipséscă. Preţul 1 fl. (cu posta 1 fl. 10 cr).

„Pintea Vitézul", tradiţiunĭ, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul.* Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind forte interesante tradiţiunĭ şi istorisirĭ din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

„Românul in sat şi la óste" Acesta este ritlul unei nouĕ cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 10 cr., cu posta 13 cr.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa", interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* anul trecut în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi douĕ portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 40 cr. (plus 3 cr. porto.)

„Reflexiunĭ fugitive" la cap. I din cartea lui Dr. Rèthi Laszlo întitulat „Azs olah nyelv és nemzet megalakulàsa", ăcrisă de Arghirobarb. Preţul 40 banĭ.

„David Almăşianu", schiţe biografice de *Ioan Popea.* Broşura acésta, presentă şi multe momente de însemnătate istorică Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Scrierĭ scolare.

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borgovan* O carte nouă şi de mare interes pentru toţĭ bărbaţii de şcólă. Preţul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul scólelor poporalĭ din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiŭ) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în şcóla poporală de *Iulin Pop*, învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Invĕţătură creştinéscă" séu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cath. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinioră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8^0, e legată solid şi costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu.* Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

Scrierĭ economice.

Pentru economii de vite este de nepreţuit folos marele şi valorosul op **Zootechnia séu cultura generală şi specială a vitelor,** de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră din Bucurescĭ. *„Zootechnia"* este partea a treia din *„Manual de agricultură"* al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române şi premiat şi din partea Academiei Române; ea cuprinde *779 pag. format mare 4^0*, cu 225 figurĭ şi costă 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

PARTEA I. a Manualului: **Agrologia** séu **„Agricultura generală"** 524 pag. Preţul à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 b.)

PARTEA II. **„Fitotechnia"** séu **„cultura specială a plantelor"** cu 611 pag. şi 202 figurĭ. Pr. 8 cor., (cu posta rec. 8 cor. 50 b.)

„Cartea Plugarilor" séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor" etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* Form. 8^0 90 pag. costă 25 cr. (+ 3 cr. porto).

„Stupăritul", întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Const. Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8^0. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor sătenĭ de Romul *Simu.* Cu mai multe ilustraţiunĭ în text. Editura Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului. Preţul francat 40 cr.

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Vinurĭ din póme, de *Gr. Halip.* prof. Este o carte de 96 pagine, în care se dau esplicaţii şi învĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului, cum este a-se face tot feliul de vin şi must din felurite póme; cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Preţul 20, (cu poşta 23 cr.)

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinssen. *Ediţiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. costă 80 cr. (+ porto 10).

Cărţi cu preţurĭ reduse.

Atragem atenţiunea cetitorilor asupra cărţilor de mai jos, carĭ se vênd cu preţurĭ reduse, ba chiar *numai pe jumĕtate, de cum s'au vêndut pănă acum.*

1) *Lascar Viorescu*, ***O iconă a Moldovei din 1851*** de *Wilhelm de Kotzebue.* E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura nóstră, Conţine 268 pag. cu tipar curat şi hârtie de lux. Preţul în loc de 4 cor., cum s'a vêndut pănă acum, este adĭ numai *2 cor.* (+ 30 banĭ porto.)

2) ***Poesii*** de *Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conţine 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) ***Poesii complecte*** de Carol *Scrob.* Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaţilor noştri şi poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Preţul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

4) ***Instrucţiunea gimnasticei*** în scólele de băeţĭ şi de fete. Cu 57 figurĭ în text, de *D. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr şi la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ. Preţ. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învĕţătorĭ.

5) ***Originea monedelor*** (a banilor) de *M. C. Suţu*, o interesantă conferenţă ţinută la Ateneul Român din Bucurescĭ. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banĭ.

6) ***Poesii*** de *F. M. Stoenescu.* Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut şi bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română şi versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcĭ se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) ***„Vrei sĕ te iubéscă bărbatul?*** Broşura cu acest titlu conţine poveţe practice serióse şi fórte potrivite pentru familiile bune. Preţul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	114.75
Renta de corône ung. 4%	90.70
Impr. căil. fer. ung. în aur $4\frac{1}{2}$%	120.30
Impr. căil. fer. ung. înargint. $4\frac{1}{2}$%	98.40
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.56
Bonurĭ rurale ungare 4%	89.75
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	163.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	142.—
Renta de argint austr.	97.15
Renta de hârtie austr.	96.85
Renta de aur austr.	116.45
Losurĭ din 1860.	132.10
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	100.07
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	672.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	656.50
Napoleondorĭ	17.30
Mărcĭ imperiale	118.32
London vista.	242.—
Paris vista	96.20
Rente de corône austr. 4%	97.60
Note italiene	90.40

Cursul pieţei Braşov.

Din 23 Septembre 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.08	Vênd.	19.12
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.90
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.26	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Maiŭ st. n. 1900.

Plecarea trenurilor din Braşov

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.
IV. Tr. acc. la óra 10·26 min. séra. (Arad)

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
IV. Tr. acc. la óra 5·14 m. dim. (dela Arad).

Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad, Ciuc-Szereda, la óra 3·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.
III. Tr. mixt, la óra 9·30 min. séra.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tr. acc. peste Arad la óra 5·7 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 8 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul mixt, la óra 6.58 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 9·27 min. p. m. (din Maiu 15 — 15 Sept.)
IV. Trenul accelerat, la óra 10·14 m. séra.
V. Tren de pers. la óra 2.10 min. p. m. (din 1 Iulie, Joia şi în tóte sĕrbătorile).

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).
IV. Tr. mixt, la óra 10·4 m. séra (pl. dela St.-Georgiu, în Iul. 1 — 15 Sept. în tóte sĕrbătorile).

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.
III. Tr. mixt la óra 8·18 min. séra.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
III. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra
V. Tr. mixt la óra 10·04 min. séra. (din Palanca dela 1 Iulie — 15 Sept. în tóte sĕrbătorile).

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.